

Hilmi Yavuz'un Akşam Şiirleri Üzerine Bir Tahlil Çalışması

An Analysis of Hilmi Yavuz's *Evening Poems*

Ahmet KARAKUŞ

Atatürk Üniversitesi, ATA-TÖMER,
Erzurum, Türkiye

Atatürk University, ATA-TOMER,
Erzurum, Turkey

ÖZ

Zaman, gökcisimlerinin devingenliği ile oluşan ve insanlar tarafından saat ile belirginleşen bir kavram olup bu nosyon filozoflar tarafından çeşitli şekillerde değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmelerden biri de din mefumu olarak verilmiştir. Ancak salt bu şekilde de ele alınmadığı bilinmektedir. Filozofları yoğun bir şekilde meşgul eden zaman kavramının bir dilimi olan akşam vakti ise çağdaş Türk şiirimizde başta Ahmet Haşim olmak üzere birçok şairi etkilemiştir. Ahmet Haşim'in de üzerinde etkisi olduğu modern Türk şiirinin yaşayan temsilcilerinden biri olan Hilmi Yavuz birçok konuda şiir yazdığı gibi akşam kavramı üzerine de şiirler yazmıştır. Hatta müstakil olarak Akşam Şiirleri adında bir şiir kitabı da bulunmaktadır. Üç bölümden oluşan ve her bir bölümünde yedi şiir ve toplamda yirmi bir şiir bulunan ve hepsi de akşamla ilgili olan bu şiirler çeşitli şekillerde bazen olumlama ama daha çok da olumsuzlama yapılarak kullanılmıştır. "Hüzün şairi" olarak da anılan ve birçok şiirinde hüzün temasını belirgin bir şekilde kullanan Hilmi Yavuz'un Akşam Şiirleri'nde de hüzün bariz bir şekilde görülmektedir. Bu çalışmada da Akşam Şiirleri üç başlık altında incelenmiş olup ilk bölüm hüzün ve akşam şeklindedir. İkinci bölüm ölüm ve akşam, üçüncü bölüm ise aşk, sevgili ve akşam şeklindedir. Bu inceleme için Hilmi Yavuz'un akşamla ilgili olan bütün şiirleri taranmış olup ancak sınırlama getirmek zorunluluğundan dolayı bu şiirlerin içinden bazıları örneklem olarak alınmış olup tahlil yapılarak şairin akşam algısı verilmeye çalışılmıştır. Ayrıca şiirlerin geneline bakıldığında Yavuz'un üç nokta koyma, ünlem ile üç nokta koyma, kelime oyunları yapma, oda unsuruna birçok şiirinde yer verme, yaz kavramını çokça kullanma, sardunya çiçeğinin belirginliği, roman kahramanlarına ve bazı şair ve şiirlerine gönderme gibi bazı hususların da dikkat çektiği tespit edilmiştir ve örneklerle gösterilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tahlil, Akşam, Hilmi Yavuz, Zaman, Hüzün

ABSTRACT

Time is a concept that is formed by the mobility of the celestial bodies and becomes evident with the clock by people, and this notion has been evaluated in various ways by philosophers. One of these evaluations is given as the concept of religion. However, it is known that it is not handled only in this way. Evening time, which is a slice of the concept of time that keeps the philosophers intensely occupied, has influenced many poets, especially Ahmet Haşim, in our contemporary Turkish poetry. Hilmi Yavuz, one of the living representatives of modern Turkish poetry, on which Ahmet Haşim had an influence, wrote poems on the concept of evening as well as on many subjects. There is even a separate poetry book called *Evening Poems*. These poems are composed of three sections with seven poems in each. All three sections have 21 poems in total, all about evening. They have been used in various ways, sometimes with affirmation but mostly with negation. Sadness is also clearly seen in the *Evening Poems* of Hilmi Yavuz, who is also known as the "poet of sadness" and uses the theme of sadness prominently in many of his poems. In this study, *Evening Poems* is examined under three headings. The first section deals with sadness and evening. The second section deals with death and evening, and the third one deals with love, lover, and evening. For this study, all of Hilmi Yavuz's poems about the evening were scanned, but due to the necessity of limiting, only some of these poems were taken as a sample and the evening perception of the poet was tried to be given by analyzing. In addition, when looking at the poems in general, it has been determined that Yavuz draws attention to some issues such as punctuation, exclamation and ellipsis, word games, using the room element in many of his poems, using the concept of summer a lot, the prominence of the geranium flower, referring to the heroes of the novel, and some poets and poems. They have been tried to be shown with examples.

Keywords: Analysis, Evening, Hilmi Yavuz, Time, Sadness

Geliş Tarihi/Received: 07.03.2023

Kabul Tarihi/Accepted: 19.06.2023

Yayın Tarihi/Publication Date: 10.08.2023

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

Ahmet KARAKUŞ

E-mail: ahmet.karakus@atauni.edu.tr

Atıf: Karakuş, A. (2023). Hilmi Yavuz'un Akşam Şiirleri Üzerine Bir Tahlil Çalışması. *Turcology Research*, 78, 322-330.

Cite this article as: Karakuş, A. (2023). An Analysis of Hilmi Yavuz's Evening Poems. *Turcology Research*, 78, 322-330.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Giriş

Zaman, kadim olan Yaratıcının hâdis olan yaratılmış bir varlığıdır. Bu nosyon, Tanrı'ya hulûl etmiş bir kavramdır. Allah'ın ezeli oluşu zaman kavramının başlangıcının olmayışını ortaya koymaktadır. Zira inanç mefhumuna göre bu husus böyle algılanmalıdır. Çünkü bilindiği üzere din dogma olup kesin kuralları ve sınırları vardır. Bu konuda filozof Samuel Alexander ulûhiyyet niteliğini, bağımsız olarak değil, Tanrı'nın bir niteliği olarak düşünmüştür (Özkaya, 2021: 166, 167). Bu bağlamda ilahlık bağımsız bir şey olarak düşünülürse ve Tanrı'ya ait olmadığı farz edilirse yaratıcılık kavramı alt üst olacaktır. Tanrı eksik bir varlık hâline dönüşecektir. Oysa O, ulûhiyyet bağlamında içkin olan, aşkın bir varlıktır. “Ona göre, aklın dış gerçekliklere yönelik uyum ve uyumsuzluğu sonucu ortaya çıkan, iyilik-kötülük ve güzellik-çirkinlik değerleri, zıtlarıyla anlam kazanırken ulûhiyyet niteliği, zıttı olmayan evrensel bir nitelik” (Özkaya, 2021: 169). Zıttı mevcut varlık, ikiliği var olan demektir. Bu ise Tanrılık için değerlendirildiğinde yaratıcılığın izafi olması anlamına gelir ki bu da ulûhiyyetin aslına, özüne, tekliline aykırı bir husus olur. Bu teklilik, zamanı da içine alan kapsayıcı bir varlıktır.

Zamanın şekli görüngüsü ise saatlerdir. Saatler insanoğlu tarafından oluşturulan mekanizmalardır. “Gelişmiş toplumlarda saatler, önde gelen zaman temsil mekanizmalarıdır. Ama işte, saat denen mekanizma, zamanın kendisi değildir” (Elias, 2020: 29). Zamanın aslı şeklin varlığı değil, kısa bir hareketin yani anın tekrarıdır. Bu bağlamda “Descartes, Tanrı'nın varlığının varlığını korumasının onu her an yeniden yaratmasına eşdeğer olduğunu söylerken zamanı kesikli bir biçimde anlardan oluşan bir zaman olarak tasavvur ediyor, anı yeniden yaratımın yeri olarak düşünmenin de önünü açıyordu” (Levinas, 2021: 37). Bu ifadelerden yola çıkarak “varlığın varlığını koruması” ve “her an yeniden yaratım” hususları ele alındığında her anın bir başlangıç, zamanın devamlı başlangıçlardan oluşan bir varlık olduğu ortaya çıkacaktır. Bu konuda Fahreddin er-Râzî'nin şu ifadeleri dikkat çekici olup anın yokluğunun bir başka anın başlangıcı olduğunu söyleyerek zamanın devamlı bir başlangıç olduğu düşüncesine uymaktadır:

“Her şeyin bir başlangıcının olması ve neliğinin bu başlangıçta gerçekleşmesi gerekmez. Böyle bir şeyin bütün için de düşünülebileceği ortaya çıktığına göre, “an”ın yokluğunun, kendisinde yok olduğu bir başlangıcının olabileceğini ancak onların birbirini izleyebileceğini kabul ettikten sonra düşünebiliriz ki böyle bir şey il savı kanıtsamak (el-musâdara ‘alâ el-matlûb el-evvel)’tır” (Dağ, 2020: 286, 287).

Zaman, bir devinim hâlinde olup bu hareket Tanrı tarafından yaratıldığından bu yana devam etmekte, gelecek ise bilinmezlerle dolu olduğu için sonunun ne olduğu da bilinmemektedir. Ancak Aristoteles'in “... [Zamana] ‘hızlı’ ‘yavaş’ denmez; ‘çok’; ‘az’; ‘uzun’; ‘kısa’ denir. Çünkü sürekli olduğundan ötürü ‘uzun’; ‘kısa’; bir sayı olduğundan ötürü de ‘çok’; ‘az’dır. Ama yavaş, hızlı değil” (Aristoteles, 2022: 197) ifadeleri de zamanın sürekliliğini, devamlılığını, her daimliliğini ifade etmektedir.

Bardon'un “Zamanın elbette ölçmeyle ilişkisi vardır. Bu bize çok fazla şey söylemez çünkü zamanın ölçtüğü şey süredir ve süre zamansal bir kavramdır” (Bardon, 2019: 3) varsayımı zamanı süre ile sınırlandırmakta, ölçmeyle dar bir konuma sokmaktadır. Oysa zaman için ölçülebilir bir miktar belirlenmesi insanoğlunun yaşadığı döneme, şartlara bağlı şekilde ona yüklediği bir engel olarak ifade edilebilir. Ancak zamanı devamlılığın adı olarak görmek onu parçalara bölmek handikapından çıkarıp süre/kliliği ortaya çıkarmak demek olacaktır. Fakat birey hayatın akışında zamanı parçalara bölmüş, sabah, öğle, ikindi... gibi dilimlere ayırmıştır. Bu da elbette ki gök cisimlerinin devingenliği ile ortaya çıkmış bir husustur. Bu dilimlerden biri de akşam olup bu zaman dilimi yeni Türk şairlerinin birçoğu tarafından şiirlerine tema olarak yerleşmiştir. Hilmi Yavuz da bu şairlerdendir ve Yavuz'un müstakil olarak *Akşam Şiirleri* isimli bir şiir kitabı da bulunmaktadır.

Hilmi Yavuz ve Akşam Zamanı

Türk şiirinde akşam metafor olarak birçok şairde kullanılmıştır. Bu zaman dilimi modern Türk şairlerinin dikkatini çekmiş ve bu anlara şiirlerinde çokça yer vermişlerdir. Bu vakitler bazen huzurun sembolü olduğu gibi bazen de olumsuzlanarak kullanılmıştır. Bu bağlamda düşünüldüğünde Ahmet Muhip Dıranas'ın meşhur şiiri *Olvido*'sunun,

*“Hoyrattır bu akşamüstüler daima.
Gün saltanatıyla gitti mi bir defa
Yalnızlığımızla doldurup her yeri
Bir renk çiğliği içinde bahçemizden,
Bir el çıkarmaya başlar bohçamızdan
Lavanta çiçeği kokan kederleri;
Hoyrattır bu akşamüstüler daima.” (Dıranas, 2021: 40)*

şeklindeki akşamın olumsuzlandığı mısraları ile *Serçeler* adlı şiirinin,

*“Ve üşür olgun başaklara
Akşamın dallarından serçeler.” (Dıranas, 2021: 42)*

dizeleri bu husus için örnek olarak verilebilir.

Şiir; tüm dünyada en çok anılan, işlenen, okunan, yazılan edebî türdür. Bunun sebebi hikâyeye özellikle de romana göre daha kolay bir tür olarak görülmesidir. Hemen herkesin şiir yazma girişimleri de bundan dolayıdır. Ancak aslında şiir kaliteli olduğunda o kadar da basit değil, aksine zor bir sanattır. Bu hususun en büyük sebebi ise muğlaklık olarak söylenebilir. “Muğlaklık, bir sözcüğün iki veya daha çok manası anlamın kendisinin belirsiz hâle geldiği noktaya dek birbirlerine karıştığına olur” (Eagleton, 2011: 198, 199). Muğlaklık şiir için bir karmaşa olarak görünse de bu durumun aşikâr hâle gelmesi ve şiirin rahat bir şekilde tahlili, okuyucunun şairin gerek şiiri, gerek eğitimi, gerekse de hayatı hakkında kapsamlı inceleme yapmasını gerektirmektedir. Bu bağlamda 1936 yılında İstanbul'da doğan ve modern Türk şiirinin yaşayan en önemli temsilcilerinden olan Hilmi Yavuz ve şiirine bakıldığı zaman o, hâlâ edebî faaliyetlerine devam etmekte

ve onun şiirini okumak okuyucu için bir bilgi birikimini gerektirmektedir. Çünkü şiirin derin bir altyapısı vardır. “Kuşkusuz, şiirin ‘doğayı ve Hakikat’i, ‘saklı olanı açığa çıkarma’ ve ‘ifşa etme’ olarak edinmesi [appropriation], onun [şiirin] felsefi bir söylemi de birlikte edinmesi demektir” (Yavuz, 2015: 165). Bu bağlamda şu söylenebilir ki şiir muğlak olanı aşikâr hâle getiren bir olgu, araştırmacı ise şair tarafından meydana getirilen aşikârı muğlak bir şekilde şiirine yansıtan şairi çözen kişidir. Fakat elbette ki her şiir muğlak değildir ve her muğlak olmayan şiir de kötü değildir. Modern şiirimizde bunun çokça örnekleri bulunmaktadır.

Bu makale için ele alınan *Akşam Şiirleri*’nin ortaya çıkışını, bu çıkışta Rilke ve Ahmet Haşim etkisini Hilmi Yavuz, *Hüzün ve Ben* adlı eserinde şu şekilde anlatmaktadır:

“1996 yazında, temmuz başında, her yıl olduğu gibi Bodrum’a, Yahşi Yalısı’na giderken, Akşam Şiirleri’ne başlamaya kararlıydım: Yanıma sadece Rilke’yi ve Ahmed Haşim’i alacak, onlardan akşamların müktesebatını tâ’lim edecektim. Şairlerden öğrenilenler, dünyanın lirizmidir: Dünya bize lirik bir obje olarak ancak şiirlerle verilebilir, diye düşünüyordum. Akşamın lirizmini de onların, Rilke ve Haşim’in yol göstericiliğinde öğrenecektim. Bunu, onlara, o ikisine borçlu olmayı çok istiyordum...” (Yavuz, 2013: 25)

Hilmi Yavuz şiiri için söylenebilecek hususlardan biri de hüznüdür ve akşam da bu hüznünden payını almaktadır. Özellikle “hüzün şairi” olarak anılan Yavuz bu yakıştırmayı ise şöyle açıklamaktadır:

“Biz, hüznü bir toplumuz. Hüznü, hüznülenmeyi seviyoruz. Yaşamın tadını, hüznü duygusunda buluyoruz belki de! Bir tür mazohizm evet, ama ne yapalım, böyleyiz işte! Hep söylemişimdir: Şarkılarımıza, türkülerimize, şiirlerimize bakın, hep hüznüdür dile getirilen. Bir şiirimde ‘hüzün ki en çok yakışandır bize’ diye yazmıştım, adım o günden bu yana ‘hüzün şairi’ne çıktı. Yanlış anlaşılacak istemem, benimki sadece saptama... Bizim kültürümüz bir ‘hüzün kültürü’dür; hüznü sanki kültürümüzün ‘olmazsa olmaz’ bir parçasıdır, demek istemişim ben; hüznün Türk insanının, Ahmet Hamdi Tanpınar’ın bir deyişle söylersem, ‘his tarih’inde yeri büyüktür. Kısaca, bizim insanımızı anlatabilmek için hüznü temel kavramlardan biri, bana göre...” (Yavuz, 2003: 131)

Hüznü şiirine yerleştirebilen ve bu duyguyu okuyucuya yansıtabilen şair, bu temayı akşam ile de beraber kullanmıştır. Bu hüznü en fazla akşam zamanında meydana çıkmaktadır ve bazen süslüdür bazen Yavuz, akşamları beklemez, o gelir, akşam bizim bildiğimiz akşam değildir. Hilmi Yavuz’un akşamları ile hüznü kendi annesiyle alakalıdır (Hatipler, 2014: 90–95). Bu hüznün sebeplerinden biri de Hilmi Yavuz’un aile kavramıyla açıklanabilir: “Anne babamın oldukça geç yaşta dünyaya gelmiş tek çocuğuyum. Babam ben doğduğumda 38–39 yaşındaydı. Annem 35 yaşındaydı. Ben 10 yaşına geldiğimde babam ve annem artık yaşlanmaya yüz tutmuşlardı... O yüzden tenha odalarda sadece duvardaki gölgelerle büyüyen bir çocuğun hüznüdür benimki. Veya mutluluğu...” (Hatipler, 2014: 95)

Şiir binlerce yıllık geçmişiyle birçok temi yanında getirmiştir. Bunlardan biri de akşamdır. Akşam zamanı çağdaş Türk şiiri içinde de yerini almıştır. Bu yerlerden biri de Hilmi Yavuz şiiridir. Şair müstakil olarak da *Akşam Şiirleri* adlı bir şiir kitabı çıkarmıştır (Yavuz, 2002). Onun,

“1998 yılında yayımladığı Akşam Şiirleri, gelenekle şiiri arasında irtibatını ortaya koyduğu bir eserdir. Hüznünü, anılarını, yaşlanmayı ve geçmişini andığı akşamda, huzur bulduğu da olur. Akşam ne gündüz gibi aydınlık ne de gece gibi karanlıktır. Günün bu zaman dilimini yaşama bakış açısı ile ilgili bulan Hilmi Yavuz, şunları söyler. ‘Akşam benim gün içinde en çok sevdiğim saatlerdir. Bu biraz da muhafazakârlığımla ilgilidir. Ne çok aydınlıktan ne de çok karanlıktan hazzederim. Akşamda bunu yaşıyorum.’ Hilmi Yavuz’un şiirinde akşamlar; zaman, kişilik atfedilen bir olgu ve nesne olarak üç ayrı şekilde karşılaşılır. Akşamı bu yönleriyle şiirine taşımasında, algılayışı ve ruh dünyasında uyandırdığı duyarlıklar etkindir” (Yiğitbaş, 2008: 289, 290).

İnsan, her daim aynı duyguda olamaz. Bazen hüznü bazen mutlu bazen sinirli bazen de uysaldır. Ancak hüznü gibi bazı duygular vardır ki yaşamın çoğu evresinde insanın içinde olan bir histir. Bu biraz da yaratılışla alakalıdır. Birey, zaman bağlamında da duygusal açıdan başka başka anlar içinde yaşayacaktır. Ancak şairler, Hilmi Yavuz gibi en çok akşamı sevmişlerdir (Yiğitbaş, 2008: 290). Bu şairlere gidildiğinde açık bir şekilde görülmektedir. Belki de bu zaman dilimi onlar tarafından akşamın görünümsünden dolayı günün romantik bir dönemi olarak algılanmaktadır. Hilmi Yavuz şiirinde ise akşam; aşk, yalnızlık, yolculuk, yaz ve gül gibi değişmeyen metaforlardandır (Akbayır, 2011: 194).

Bilindiği üzere ve şiirlerinin toplu okunması neticesinde Ahmet Haşim’de de akşam vaktinin ön plana çıktığı ve şiirlerinde çoğu zaman bu zamanı dile getirdiği müşahede edilmiştir. Hilmi Yavuz ile Ahmet Haşim arasındaki akşam bağlamında şiirsel bir bağ vardır ki bu bağ *Akşam Şiirleri*’nin üç akşam bölümünden oluşması ve bunun Ahmet Haşim’in *Bir Günün Sonunda Arzu* (Enginün & Kerman, 1996: 92) adlı şiirinden bu şiirin “Akşam, yine akşam, yine akşam” dizesinden mülhem olduğu görülmektedir (Yavuz, 1999: 140). Bu ilgi ise doğal bir etkileşimin ürünüdür. Çünkü şairler arasında birbirinden etkilenme olmuştur ve olacaktır.

Gelenek başta Yahya Kemal olmak üzere birçok şairin şiirinde çeşitli şekillerle yer almıştır. Geleneği inkâr etmeyen ve onu şiirlerinde yansıtan şairlerden biri de Hilmi Yavuz’dur. “ Hilmi Yavuz, şiirlerinde divan şiirinden sıklıkla yararlanmıştır. İlk kitabı *Bakış Kuşu*’nda ‘kaside’, ‘bâki’ye rübai’ ve ‘yahya kemal’e rübai’ bir bütün olarak klasik şiirimizin kendinden hem alıntı hem de anırtırma boyutunda metinlerarası ilişki kurduğu şiirlerdir” (Yiğitbaş, 2008: 390). Hilmi Yavuz gelenek konusunda, özellikle divan şiiri hususunda yapılan eleştirilerin, bu şiirin mazmunlarının devamlı yinelenmesi, yaşamdan kopuk ve saray yazını olduğu, bunun sebebinin ise Osmanlıyı olumsuzlayan bir resmî tarihten kaynaklandığını ifade etmektedir (Yavuz, 1996: 121). Ayrıca Hilmi Yavuz’un -anlayana- divan şiirini sevmeyi Behçet Necatigil’in öğrettiği (Yavuz, 2010: 32) bilgisinden hareketle klasik şiir duygusunu onun da hocasından aldığı yorumu çıkmaktadır. Bu makalede şairin ele alınan şiir kitabını da bu bağlamda okumak yerinde olacaktır ki “*Akşam Şiirleri* modern ile geleneksel olanın örtüştüğü bir alanda bulunuyor. Bu alanı, Hilmi Yavuz’un ‘sahih şiir’ anlayışının mekânı olarak tanımlamak yanlış olmaz” (Soldan, 2003: 261).

Hilmi Yavuz Şiirinde Akşam

Hüzün ve Akşam

Hüzün, bireyin hayatının büyük bir bölümünü kapsayan bir duygudur. Bu duygu modern Türk şiirinde birçok şair tarafından kullanılmıştır. Bu his her zaman olumsuz anlamda ele alınmasa da kişiyi genellikle bu anlamda etkilemekte hatta sarsmaktadır. Hilmi Yavuz şiirinde de hüznün temi yoğun bir şekilde bulunmaktadır ve bu duygu daha çok şaire olumsuz anlamda tesir etmektedir. Bu tem şairin birçok şiirinde yer aldığı gibi *Akşam Şiirleri*'nin genelinde de belirgin bir şekilde bulunmaktadır. Çünkü "Hüzün şairidir Hilmi Yavuz. Pek çok şiirinde kimi zaman belirgin, kimi zaman örtük olarak ana tema hüznüdür. Kitaplarında genellikle bir temayı işlemekle birlikte, konu bazında değişmeyen metaforları aşk, akşam, yalnızlık, yolculuk, yaz ve güldür. Bütün bunların merkezine ise hüznü oturtur" (Yiğitbaş, 2008: 197). *Akşam Şiirleri*'nde de şair hüznü ön plana çıkarmış ve akşam ile hüznün arasında bağlantılar kurmuştur. Bu bağlantılardan biri de hatıralardır. Zira hatıralar özellikle yaşlıları kederlendirmektedir ve bu hüznün zamanı ise akşamdır. Yavuz'un *akşam ve çocuk* adlı şiirinde tam da bu duygu işlenmektedir. Şairin,

"Zaman iyice alçaldı... aşklar" (Yavuz, 2002: 10)

mısraında "zamanın alçalması" hususu, günün yavaş yavaş bittiğine ve akşamın geldiğine işaret olarak okunabilir. Hemen sonraki dize olan

"görünür oldular ve 'mâzi kalbimde yara..." (Yavuz, 2002: 10)

mısraı bir şarkıdan iktibas olup bu dizede geçmişte yaşanan aşkların akşam hatırlanmasıyla oluşan hüznün duygusu verilmektedir. Şiirin şu mısralarında ise Hilmi Yavuz'un *Akşam Şiirleri*'nde belirgin bir şekilde geçen oda imgesi ve olumsuzlama verilmiş olup şiirin şu dizelerinde ise akşamın odaları karanlığa bürüdüğü tasvir edilerek huzursuz bir ruh hâli okuyucuya yansıtılmak istenmiştir:

"o konak, yıkık, harap, anımsıyorum,
Bulutlar ağır ağır inerdi odalara..." (Yavuz, 2002: 10)

Türk edebiyatında konağın ayrı bir yeri bulunmaktadır. Bu bağlamda hemen ilk akla Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun "Kiralık Konak" adlı eseri gelmektedir. Ayrıca Gaston Bachelard'ın *Mekânın Poetikasi* adlı eserinde evin bize hem dağınık hem de hayaller bütününü sunduğunun (Bachelard, 2021: 33) ifadesi Hilmi Yavuz'un da konak ile geçmiş arasında bir bağlantısını hatırlatmaktadır. Bu bağlantı baba ocağı Siirt'e kadar gitmektedir:

"Halikarnassos'taki o ev, niş gibi oyulmuş pencereleriyle, bana elbette Siirt'teki konağı çağrıştırıracaktı; -konağın pencereleri de öyleydi;- yastık atıp oturduğum ve başta Seyit Ali, esnafın şen gürültülerini dinlediğim pencereleri... Konağın yapı taslağını, belleğimde kaldığı kadarıyla, Ali'ye çizdirmiştim. Ali taslağı verdiğinde üzerine 'Hilmi Yavuz Konağı' yazmıştı, gururlanmışım, belleğimde pencereleri eksik saydığımı anladım..." (Yavuz, 2020: 47)

Yukarıdaki mısralarda geçen "konak" ile geçmiş verilmekte, "yıkık" ve "harap" ile yine huzursuz bir yapı işlenmekte, aslında "konağın yıkık ve harap" olmasıyla geçmişin birey için hem zamansal anlamda hem de duygusal anlamda bitmişliğini vermekte, bu hâlin kendi içine de sirayetini şiirleştirmektedir. Burada şu husus dikkat çekmektedir ki şiir ile gerçek arasındaki bağıdır. *akşam ve çocuk*'un alttaki mısraında ise yine oda unsuru "duvar" ile ve yine olumsuzlanarak verilmekte, burada hüznün anne ile işlenmektedir:

"annemsi bir sessizlik çökmüş duvara..." (Yavuz, 2002: 10)

Şiirin son dördüğünde mazi canlanmakta, geleneksel aile yapısında olan büyük aile vurgulanmakta, "yazların sara hastalığına" benzetilişi ile aslında mutluluğun mevsimi olarak algılanan yaz, huzursuz bir dönem olarak verilmektedir. Bunun sebebi ise mutlu yazların geçmişte kalmasından ve artık o mevsimin şimdi olmadığındandır. Ayrıca "çocukluk" ve "boş akşamlar" arasında bir ilgi kurulmaktadır. Bu ilgi şu şekilde yorumlanabilir: "Boş akşamlar" insanın çocukluğu gibi sıkıntısız zamanlardır. Ancak artık ne çocukluk ne de gailisiz bir zaman dilimi olarak akşam kalmıştır:

"o konakta herkes, büyük aile,
koştururdu, yazlar sanki bir sara
nöbeti gibi yaşanır, bir çırpınıştır
çocukluk, orada, boş akşamlara..." (Yavuz, 2002: 10)

Yavuz, *annem ve akşam* şiirinde ise bir önceki şiirde olduğu gibi yine maziye, hüznü ve hüznün zamanı olan akşamı işlemektedir. Akşamın gelişinin anlatıldığı şu dördüğüte yine "oda" eskiyi ve yaşanmışlıkları hatırlatan mekân ve hüznün yeri olarak anlatılmaktadır. Akşam karanlık bir zaman olarak tasvir edilerek huzursuzluğun da vakti olarak geçmektedir. Özellikle "kimsenin kendine benzememesi" hâliyle bu verilme istenmiştir:

"bir kapı açıldı, ansızın, baktık:
akşam!.. kimse benzemez oldu kendine;
kimbilir ne kadar hüznü artık,
bir odadan ötekine geçmek bile..." (Yavuz, 2002: 11)

Hilmi Yavuz şiirinde ve özelde ise bu şiirde çokça yer alan üç nokta dikkat çekmektedir. Bu ise şiire şekilsel bir mana vermekte olup yarım kalmışlığın yani hüznün ve huzursuzluğun işareti olarak yorumlanabilir. Şiirin devamında ise şair; anne ile geçmiş, anılar ve hüznü birleştirmiştir. Artık o eski zamanlar gelmeyeceği için hüznülenilmekte ve hatırlanan kişiler anneye elem vermektedir. Yine akşam kısa bir

zaman dilimi olarak küçümsenmekte ve ey nidasıyla aslında bu zaman dilimine bir haykırış, karşı çıkış sezilmektedir. Çünkü akşam yine hüznün zamanıdır:

*“sen neysen o kadarsın, ey akşam!
annem içini çekiyor kimi ansa;
ürkül.. biri ansızın bir gül koparsa;
şimdi uzak olandır neye ulaştım...”* (Yavuz, 2002: 11)

Balkon ve şiir ilişkisi kurulduğunda ilk akla Sezai Karakoç'un *Balkon* şiiri hatırlanmaktadır Karakoç, 2003: 81). Ancak akşam ve balkon şiirde kullanıldığında Necati Cumalı'nın *Balkon* şiiri (Cumalı, 1991: 24, 25) akla gelmektedir. Çünkü burada akşam ve balkon arasında bir bağ kurulmuştur. Yavuz'un *akşam ve balkon* şiiri de bu bağlamda değerlendirilebilir. Hilmi Yavuz'un bu bağlamda verdiği şu ifadeleri şiirin çözümlenmesi açısından önemlidir:

“Akşam, gündüz ile gece arasında, ara-konumdadır. Ben de Yahşi Yalısı'ndaki pansiyon odamın önündeki balkona, masamı akşam saatlerinde yerleştiriyordum; -akşamın lirizmini bir dile, akşam'ın diline dönüştürmek için! Haşim, Merdiven şiirinde akşamın dilinin ruha dolan bir lisan-ı hafî olduğunu bildirmişti. O gizli dili bulmak istiyordum ben de...” (Yavuz, 2013: 26)

Balkon genellikle akşamın serinliğinden ve güzel görüntüsünden dolayı insanların dinlendiği bir mekân olarak algılanır. Akşamın bitişiyle bu hoş zamanlar da gitmekte, yerini geceye ve huzursuzluğa bırakmaktadır. Yavuz bu şiirinde bu hususu ele almakta kendisi “odalardaymış hissiyle” bu güzel zaman dilimini yaşamadığını, hissedemediğini vurgulayarak hüznülenmektedir. Çünkü odalar artık karanlıktır ve “odalar hüznün yeridir.” Dikkat edilirse bu şiirde de oda kavramı geçmektedir:

*“akşam kayboldu balkonda: - iyi!
bense sanki odalarda gibiyim;
ev içleri dâimâ hüznülü olur;
öyleyse o ev içlerinden biriyim...”* (Yavuz, 2002: 18)

Ayrıca bu mısralarda “ev içlerinin hüznülü olması” vurgusu maziye, yaşanmışlıkları verdiği için bu yerler hüznün mekânlarıdır. Bir başka dikkat çekici husus ise bu mısralarda da görüldüğü gibi şairin ünlem işaretini çokça kullanmasıdır. Çünkü ünlem hayreti ve hüznü de veren bir noktalama işaretidir.

*“balkonu nasıl da kaybetti akşam!
Julien ne söyledi madam Renal'a?
işte bir şey gidiyor, söyler misiniz,
kim yol gösteriyor bu akşamlara?”*
(Yavuz, 2002: 18)

akşam ve balkon'un bu mısralarında “akşamın gitmesi” balkonu yani balkon sefasının verdiği mutluluğun kaybedilmiş olmasıdır. Akşam giderek aslında hüznü gelmiştir. Çünkü “akşama yol gösterme” onun yerini korkuların, ürkülerin zamanı olan geceye bırakmasıdır. Ayrıca burada dikkat çeken bir başka husus ise Hilmi Yavuz şiirinde özelde ise *Akşam Şiirleri*'nde belirgin olan göndermelerden birinin bu mısralarda bulunmasıdır. Bu gönderme “Julien” ve “madam Renal” ile Stendhal'in *Kırmızı ve Siyah* adlı romanınadır (Stendhal, 2021). Bu tür göndermeler de Hilmi Yavuz'un şiirinde belirgindir.

Ölüm ve Akşam

Ölüm duygusu denilince akla ilk gelen şair olarak Yahya Kemal'i anmak gerekmektedir. Ölüm daha çok yakınların kaybindan dolayı yaşanmayla birlikte oluşan psikolojik bir durumdur. Ancak psikolojik travmalara bağlı olarak daha erken yaşlarda anksiyete hastalarında bu olumsuz yaşantının olduğu da çevredeki kişilerden dolayı bilinmekte ve müşahade edilmektedir. Fakat şiirlerde bu husus daha çok yaşlılık ile birlikte verildiği gözlenmiştir. Hilmi Yavuz'un *Akşam Şiirleri*'nde de ölüm yaşlılıkla ve buna bağlı olarak da ölümle bağlantılı hâle getirilmiştir. Ölümle bağlantısı ise akşamın günün bitişi, ölümün ise ömrün bitişi ile ilgili olmasındandır. Bir huzursuzluğun da şiiri olan *akşam ve Nurisiah*'ta bu duygu verilmiştir:

*“ne zamanlar geçtin, gençtin o zaman!
akşam, yaşlı ruhlardaki esrime!..
söylesene, söyle kaç yıl... ve niye
kaçıp da saklandın yalnızlığından?”* (Yavuz, 2002: 29)

Bu şiirde dikkat çeken bir husus da vardır ki bu da Hilmi Yavuz şiirinde belirgin olan kelime oyunlarından birinin “geçtin, gençtin” şeklinde kullanılmasıdır. Ayrıca *akşam ve bahçelerde*,

“gördüğüm belki de kördüğüm;” (Yavuz, 2002: 17)

mısraındaki “gördüğüm kördüğüm” arasında, *akşam ve yazmak* şiirinin,

*“dâimâ o yoksul sardunyaları;
sen gel de şiirle sar dünyaları”* (Yavuz, 2002: 24)

mısralarında “sardunyalari ve dünyalari” arasında, *akşam* ve *verâ* şiirinin,

“*susmak! dile çile olup dört duvar*” (Yavuz, 2002: 40)

mısrainda da “dile çile” şeklinde bu kelime oyunu görülmektedir. Şairin *akşam* ve *mühür* şiirinde de akşam ve ölüm arasında bir ilişki kurulmuştur. Yine “duvar” kelimesiyle odalara gönderme yapılmıştır. Bu husus, duvarların is yani kara olması, akşamın karanlığın habercisi oluşu ve ölümün de kara olarak tahayyül edilmesiyle alakalıdır. Ölüm Yavuz’un aslî temlerinden olan hüzünden de kötü bir yaşantı olarak da olumsuzlanmaktadır:

“*yavaş yürüyor oda, yavaş duruyor şehir;
akşamlara bir türlü dönmüyor dilim;
hüzünü çoktan geçtim, belki de ölüm,
bir is gibi duvarlarda birikir...*” (Yavuz, 2002: 27)

Hilmi Yavuz, anne ve babasının yaşlanmaya başladıkları dönemlerde çocukluğunu yaşamış biridir (Hatipler, 2014: 95). Yaşlılık ölümün yaklaşması demektir. Anne ve babanın özellikle de erkek çocuğu için annenin kaybının düşünülmesi çok olası değildir. Fakat bu duygu eğer bir çocukta varsa derin yaşanmışlıkları içerir. Çünkü bu duygu, çocuk zihninde sahihsiz kalma korkusunu getirmektedir. Şairin *annem* ve *akşam* şiirinde bu his işlenmekte, akşamın günün bitişiyle ölüm arasında bir bağlantı kurulmaktadır. Ayrıca “âh” nidasının kullanımı, “çocuğun ürkmesi”, “karanlık gurbet” ifadesi, “annenin solduğunun” vurgusu ile de akşam, ölüm, huzursuzluk, hüznün ve yalnızlık işlenmektedir:

“*âh, akşamdan bile ürküyor çocuk;
her yer alaca karanlık gurbet;
soldu annem, solarken goblen ve tülbent;
ve akşamın ucuna doğru yolculuk...*” (Yavuz, 2002: 12)

Türküler halkın yaşantılarının ezgili bir forma çevrilmiş tınılı yani ilgilileri tarafından bestelenmiş sözleridir. Türkülerin yoğunlukla anonim olduğu bilinmektedir. Fakat güftesi, bestesi, kaynak kişisi, derleyeni bilinen türküler de vardır.

“*Türküler, bir fert tarafından ortaya konulan ve zamanla asıl söyleyeni unutilan, şahsa veya topluma ait herhangi bir konuyu aksettiren eserlerdir. Bu konu, doğumdan ölüme kadar insanı ilgilendiren ayrılık, aşk, düşün, depresyon, kıtlık, sel vs. gibi felaketler, öldürme, eşkıyalık, savaş ve daha pek çok hadiseyi ve durumları ihtiva eder mahiyettedir*” (Kaya, 1999: 176).

Bu bağlamda türkülerin daha çok hüznün içerdiğini söylemek gerekir. Halk edebiyatı türü olan türkülerin modern şiirimizin çeşitli şairlerinin şiirleri tarandığında bu şiirlerde çokça kullanıldığı ve iktibaslar yapıldığı da görülmektedir. Hilmi Yavuz’un *annem* ve *akşam* şiirinde de bu şiirin son dörtlüğünde türkülerden bahsedilmiş “hiçbir şeyin tadının olmadığı” vurgusundan, “türkünün yalnız kalışı” ifadesinden burada da hüznünle beraber türküler verilmiş olup “akşamın bitişi” ve “kapıların şairin ve yanındakilerin arkasından kapanmaması”yla da ölüm bağlantısı kurulmuştur. Ayrıca bilindiği üzere ölüm içerikli acıklı türküler de -diğer acıklı türküler gibi- öteki türkülerle oranla oldukça fazladır (Kaya, 1999: 312). Buradan da hareketle şiirdeki ölümle hüznün bağlantısı da hissedilmektedir:

“*bir türkü söylendi, neyin tadı var?
akşam bile bitti, kalmadı çünkü...
çekildik, bir başına kaldı o türkü;
kapılar arkamızdan kapanmadılar...*” (Yavuz, 2002: 12)

Bilindiği üzere yaz mevsimi mutluluğu, neşeyi, heyecanı, gençliği sembolize etmektedir. Çünkü ilkbaharla beraber oluşan doğuş, yaz ile artık bir sonraki evre olan tazeliğe ermiştir. Bu biraz da mevsimin meteorolojik özelliğinden de kaynaklanmaktadır. Ancak Hilmi Yavuz şiirinde, *Akşam Şiirleri*’nde, yaz dikkat çeken ve çokça tekrarlanan ve daha çok bitişi ile ölümü çağrıştıran hususlardan biridir. Bu hususta Yavuz, “Anâsır-ı erbaal Dört öge: Toprak, Hava, Su, Ateş. Bunlara bir beşincisini ekliyorum işte: Burada Halikarnassos’ta toprak gibi hava gibi su gibi ateş gibi... Ve yaz! [benim anâsır-ı hamse’im]” (Yavuz, 2020: 184) demekte ayrıca şu ifadeleri onun yaz ile ölüm arasındaki bağı vermektedir: “Ölüm benim için yaz’ların bitmesidir. Bir daha yaz yaşayamayacak olmaştır Ölüm...” (Yavuz, 2020: 186) *akşam* ve *lavinia* şiiri de aynı hisle işlenmektedir. “ağacın açılması” [kesilmesi olarak düşünülebilir], “nehirin örtülmesi” [suyun kuruması olarak ifade edilebilir], “sandığın kaldırılması” [gidişin işareti olarak okunabilir], “akşama gidilmesi” [günün bitiş zamanı olmasından dolayı ölüm olarak düşünülebilir] ve ayrıca akşam olmadan su vermek gereken sardunyadan (26.04.2023 tarihinde <https://www.evimerdigi.com.tr/sardunya-bakimi-nasil-olmalı-sardunya-ne-zaman-cicek-acar-iste-puf-noktalar> adresinden alındı.) dolayı şu dizeler ölümü çağrıştırmaktadır:

“*ağacı ben açtım, nehri ben örttüm;
sandığı kaldırdığım şu son yaz var ya,
işte onu aldım, akşama gittim:
'varolmak bu!..' dedi, dedim: 'hangisi?'*
dedi: ‘şu az ötedeki sardunya...’” (Yavuz, 2002: 22)

Bu mısralarda dikkat çeken unsurlar ise Hilmi Yavuz’un şiirinde sardunyanın ve ünlem işareti yanında üç noktanın çokça kullanılmasıdır.

Aşk, Sevgili ve Akşam

Aşk duygusu Yaratacının fitrat üzere verdiği ve kadın yahut erkek fark etmeksizin yaşanan bir his olup ataerkil bir dünyadan dolayı daha çok erkeğe hasredilmiştir. Dünya edebiyatında olduğu gibi Türk edebiyatında da işlenmiş olan bu duygu daha çok klasik Türk edebiyatında sevgilinin âşîğa yaptığı zulümlerle ele alınsa da modern Türk şiirinde de bu duygu ve sevgili çokça kullanılmıştır. Türk şiirinin diğer evrelerinde olduğu gibi çağdaş Türk şiirinde de aşk hüznü getiren bir yaşantı, sevgili ise hüznü veren bir kadındır. Hilmi Yavuz aşk konusunda şu dikkat çekici açıklamayı yapmaktadır: “Hiç aşk şiiri yazmamış şair var mıdır? La Rochefoucault'nun ‘Edebiyat olmasaydı, Aşk da olmazdı’ sözü, bana bunu düşündürdü: Aşk şiiri yazmamış bir şair var mıydı gerçekten?” (Yavuz, 2022: 58) Yavuz’un *akşam ve hiçbirşey* adlı şiirinde bu duygu kumaşın eskimişliği ile olumsuzlanmış her ne kadar akşama yamalama ile geçici bir çözüm yeri/zamanı yüklense de bu zaman dilimi olumlama yapılarak işlenmiştir:

*“farkında ol artık, kalpte sökükler;
aşklarsa, âh, yama üstüne yama;
bir kumaş, eprimiş, havı dökülmüş;
kendini bir teyelle tuttur akşama...” (Yavuz, 2002: 37)*

akşam ve kadınlar şiirinde ise yine ev içi [odalar] ve karanlık kullanılmış olup kadınların yağmur sonrası, fırtınadan uzak bir zamanda ve akşamleyin gelmeleriyle bu zaman dilimi sükunetin, huzurun zamanı, kadın da -yani aşk da- huzuru getiren olarak farklı bir anlayışla ve olumlama yapılarak kullanılmıştır. Ancak “[odalarda] yani karanlıkta yüzlerinin kaybolması” ise kavuşma ile aşkın yok olduğuna dair bir işaret olarak okunabilir:

*“kadınlar akşamla gelirler, kuytu
bir yağmur sonrasıyla dudaklarında;
fırtına uzakta kalır, kaybolur
yüzleri ev içi karanlığında...” (Yavuz, 2002: 26)*

Şiirin sonraki mısralarında ise yine akşam vardır ve bu zaman dilimi yavaş yavaş karanlığın bastırdığı bir vakit olarak verilmiş olup tanınmazlığın zamanı olarak gösterilerek ve özellikle bu anların “aynaların silinme” vakti olarak vurgulanması ile yine akşama olumsuzlama yapılmıştır. Ancak ilk iki mısradan sonraki iki mısradan ise “kadife ve gül” ile olumlama yapılmış, “kızıl” sözcüğü ile akşamın lambası olarak yorumlanabilecek görüntüsü verilmiştir. Bu yorumun yapılmasının sebebi ise mısradan geçen “lamba berraklığında” ifadesidir:

*“aynalar silinir, akşamdır artık
her şeyin yüzeyi; sular örtülür,
usulca, kadifeyle, açar sofada
bir gül, kızıl, lamba berraklığında...” (Yavuz, 2002: 26)*

akşam ve kadınların son dizelerinde ise olumsuz gibi görülse de aslında akşama bir olumlama yapılmaktadır. Bu mısraların tahlili için birinci dördüğü dikkate alınması gerekmektedir. “Kadınların akşamı aldatmasıyla” aslında aşkın geri gelmesi anlamı verilmektedir. Çünkü akşam ile kadının belirsizliği aşkın yok olması, kadının akşamı aldatması ise vuslatın bitişi ile aşkın geri gelişidir:

*“her yer ışıkla dolar, yüzler belirir
kadınlar akşamı aldattığında...”
(Yavuz, 2002: 26)*

Dikkat edilirse Hilmi Yavuz şiirinde daha doğrusu *Akşam Şiirleri*’nde çokça kullanılan üç nokta işareti bu şiirde de her dördüğü sonunda kullanılarak göze çarpmaktadır. Bilindiği üzere üç nokta bitmemiş ifadeler için kullanılır ancak bu şiirde bitmiş cümlelere kullanılarak şair şekilsel bir anlam şiire yüklemektedir. Şairin *akşam ve Swann* şiirinin ilk dördüğünde “çölün yorgunluğundan”, “vahanın bitikliğinden”, “kervanın gitmiş olmasından”, “yolun tenhalığından” ve “fenerlerin sönüklüğünden” bir olumsuz ortamın ve yalnızlığın geldiği anlaşılmaktadır. Son dizede ise “kederin akşamı kuşatması” ifade edilerek akşamın hüznün zamanı olduğu verilmektedir. Çünkü akşam ile günün canlılığı bitmiş, bu zaman dilimiyle yalnızlık gelmiştir. Şair bu konu hakkında “*Ve akşam saatlerinde ortalık tenhaysa ve bir sessizlik hüküm sürüyorsa eğer, bir yabancılık, bir sanki ‘bu dünyadan değil’mişlik duygusudur ki gelir ve insanın tâ içine yerleşir. Yaşamın anlamı, dünyanın anlamı, belli belirsiz bir iç çekıştır artık, sebebi bilinmeyen...*” (Yavuz, 2013: 196) şeklinde duygularını ifade etmektedir.

*“bu çöl yorgundur, vahaysa bitik;
bir kervan beklenir, bir kervan gider;
yol tenhâ, ilerde fenerler sönük;
durma, akşamı kuşat ey Keder!...” (Yavuz, 2002: 19)*

Bu dördüğüte şu husus dikkat çekmektedir ki Hilmi Yavuz, *Akşam Şiirleri*’nde baştan sona kadar özel isimler hariç tamamen şiirlerini küçük harflerle yazmıştır. Ancak son mısraın son sözcüğü olan “Keder”in büyük harfle yazılması şairdeki hüznün yoğunluğunun, onun şiirinde hüznün büyük bir öneminin olduğunun işareti olarak okunabileceği gibi şiirde “kederin akşamı sarmasını” istemenin kesafetine de işaret olarak görülebilir. Bu şiirin aşk ve sevgili ile olan ilgisi ise son dördüğüte “Odette ve Swann”la kurulmuştur. Çünkü burada Marcel Proust’un *Swann’ın Bir Aşk*ı adlı romanına (Proust, 2020) gönderme yapılmaktadır ve bu mısralar bu romandaki aşk hikâyesinden mülhem dizelerdir. Şairdeki hüznü içeriği yalnızlıkla beraber bu mısralarda da görülmektedir:

"bu kez de geçti, durmadı kervan;
durur elbet bir aşkın durduğu zaman;
bir gül seyirdi, bir yaz üşüdü;
nerden de andım sizi, Odette'le Swann!.." (Yavuz, 2002: 19)

Sonuç

Şiir, binlerce yıldır devamlılığıyla edebî türler arasında en çok anılan, geniş bir yelpazede değerlendirilebilen bir sanatsal üründür. Bu sanatsal ürün içinde birçok husus tema olarak şairler tarafından şiire teşmil edilmiştir. Bu temalardan biri de akşamdır. Bu zaman dilimi gök cisimlerinin devinimliliği ile ortaya çıkmış günün bitiş anlarıdır. Bu anlar bazen olumlu bazen olumsuz anlamda, başta Ahmet Haşim olmak üzere birçok şair tarafından şiire girmiştir. Hatta Sedat Umran ve Hilmi Yavuz gibi bazı şairlerin *Akşam Şiirleri* adı altında müstakil şiir kitapları da bulunmaktadır. Bu şairlerden olan ve bu çalışmada konu edilen Hilmi Yavuz daha çok bu zaman dilimini olumsuzlama yaparak şiirlerinde kullanmıştır. Bu çalışmada akşam, üç hususla ele alınmıştır. Bu unsurlar Hüzün ve Akşam; Ölüm ve Akşam; Aşk, Sevgili ve Akşam şeklinde tasnif edilmiştir. Ancak "hüzün şairi" olarak adlandırılan şairin bu şiirlerinde de ön plana çıkan unsurun hüzün olduğu ve bu üç sınıflandırmada da hüzünün belirgin olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın başında zaman ile ilgili felsefî bir giriş yapıldıktan sonra Hilmi Yavuz ve şiiri hakkında bazı açıklamalar yapılmış, akabinde ise Yavuz'un akşam ile ilgili bütün şiirleri taranmış ve sınırlama gerekliliğinden dolayı da bu şiirlerden bazıları örneklem olarak alınmış ve tahlil yapılarak Hilmi Yavuz şiirinde akşam kavramının nasıl geçtiği verilmeye çalışılmıştır. Bu hususun yanında *Akşam Şiirleri*'nin birçokta geçen üç nokta, ünlem ile birlikte üç nokta, yaz mevsimi, oda kelimesi, sardunya çiçeği, çeşitli kelime oyunları gibi belirgin unsurlar da tespit edilmiş ve örneklerle gösterilmiştir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Declaration of Interests: The author declare that they have no competing interest.

Funding: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Akbayır, S. (2011). *Ne Kadar Gitsem O Kadar Uzak-Hilmi Yavuz*. İstanbul: Ferfir Yayınları.
- Aristoteles. (2022). *Fizik*. (9. Baskı). (Çev. S. Babür). İstanbul: YKY.
- Bachelard, G. (2021). *Mekânın Poetikası*. (7. Baskı). (Çev. A. Tümertekin). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Bardon, A. (2019). *Zaman Felsefesinin Kısa Tarihi*. (4. Baskı). (Çev. Ö. Yalçın). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Cumalı, N. (1991). *Aşklar Yalnızlıklar-Toplu Şiirler 1*. (2. Baskı). İstanbul: Can Yayınları.
- Dağ, M. (2020). *Zaman Öğretisi-Sekstus Empirikus-Aristoteles-Ebû 'Alî b. ESemh-Yahyâ b.Adî-İbn Sînâ-Fahreddîn er-Râzî*. (2. Baskı). İstanbul: Endülüs Yayınları.
- Dıranas, A. M. (2021). *Şiirler*. (5. Baskı). İstanbul: Everest Yayınları.
- Eagleton, T. (2011). *Şiir Nasıl Okunur*. (Çev. K. Genç). İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Elias, N. (2020). *Zaman Üzerine*. (2. Baskı). (Çev. V. Atayman). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Enginün, İ. ve Kerman Z. (1996). *Ahmet Haşim Bütün Şiirleri- Piyale/Göl Saatleri/Diğer Şiirleri* (3. Baskı). İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Evim Dergisi. (2023, Nisan 26). <https://www.evimdergisi.com.tr/sardunya-bakimi-nasil-olmalı-sardunya-ne-zaman-cicek-acar-iste-puf-noktalar/>
- Hatipoğlu, M. (2014). "Çiçek İşlemeli Bir Lâmba ya da Hilmi Yavuz'da Hüzün, Akşam ve Anne". *Şairsin, Hüzünden Belli-Hilmi Yavuz'a Armağan*. (Ed. E. Yılmaz). İstanbul: Meserret Yayınları, 87-98.
- Karakoç, S. (2003). *Gün Doğmadan-Şiirler* (3. Baskı). İstanbul: Diriliş Yayınları.
- Kaya, D. (1999). *Anonim Halk Şiiri*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Levinas, E. (2021). *Zaman ve Başka* (Çev. Ö. Gözel). (Sunuş Z. Direk). Ankara: Fol Kitap.
- Özkaya, M. (2021). *Samuel Alexander Belirimsizliğinde Mekân-Zaman ve Tanrı*. İstanbul: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Proust, M. (2020). *Swann'ın Bir Aşkı*. (Çev. R. Hakmen). İstanbul: YKY.
- Soldan, U. (2003). *Şiirin Aynasındaki Simurg-Hilmi Yavuz'un Hayatı, Estetiği ve Şiir Dünyası*. İstanbul: Can Yayınları.
- Stendhal. (2021). *Kırmızı ve Siyah*. (13. Baskı). (Çev. B. Onaran). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Yavuz, H. (1996). *Yazın, Dil ve Sanat*. İstanbul: Boyut Kitapları.
- Yavuz, H. (1999). *Şiir Henüz...* İstanbul: Est Non.
- Yavuz, H. (2002). *Akşam Şiirleri*. (3. Baskı). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Yavuz, H. (2003). *Denemeler*. (3. Baskı). İstanbul: Boyut Kitapları.
- Yavuz, H. (2010). *Belleğin Kuytularından-Susanlara Hiçbir Şey Sormayınız*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Yavuz, H. (2013). *Hüzün ve Ben*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Yavuz, H. (2015). *Edebiyat Okumaları-Bütün Eserleri 10*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Yavuz, H. (2022). *Budalalığın Keşfi*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Yavuz, H. (2020). *Defterler-Geçmiş Yaz Defterleri-Bulanık Defterler-Lirik Defterler*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Yiğitbaş, M. (2008). *Gülün Ustası Hilmi Yavuz*. İstanbul: Karakutu Yayınları.

Structured Abstract

It would be appropriate to accept poetry as a genre that has the most place among literary genres in the world literature, is the most widely spoken about, and occupies a large place in number as a literary work. The biggest reason for this is that poetry seems to be written more easily than other genres such as novels, stories, and theatre. However, this judgment may be valid for ordinary poems, but this is not the case for quality products. There are types of poetry such as lyric, didactic, pastoral, satirical, dramatic, and epic. A poet can produce many kinds of products as well as concentrate on some genres. It should not be wrong to see Turkish society as a poetry civilization. Many poets and hundreds of thousands of poems have survived to the present day, especially in a poetry period that lasted for centuries, which was named as old Turkish poetry, Ottoman poetry, and classical Turkish poetry but more often called Divan poetry. In addition, the new Turkish poetry, which is based on the Tanzimat literature, and which includes communities such as Tanzimat, Ser- vet-i Fünûn, Fecr-i Âti, Hisar, Garip, Second Yeni, and Maviciler, exists at a time which is called contemporary Turkish poetry, modern Turkish poetry, and Republican Era Turkish poetry. One of the poets of this period is Hilmi Yavuz, who was born in 1936 and is one of the living representatives of modern Turkish poetry. Hilmi Yavuz has many books published. One of these works is Evening Poems. Evening Poems is related to the concept of time, and this notion is a notion that has been discussed by philosophers and clergy for centuries and is the theme for poets in their poems. In this notion, being the end of the day, evening is reflected in the poems felt as a time of psychological crisis that occurs with the end of the day, with its image affecting the poet, being accepted, or being the harbinger of the night. Such issues are also seen in Hilmi Yavuz's poetry. In this study, firstly, the concept of time has been discussed, the perception of this concept by various philosophers has been taken into account, and it has been tried to establish the relation of this issue with evening by giving examples. In the second part, the relations between Yavuz's poetry and the evening have been discussed, and especially the dominance of the poet's sadness in his poems and the importance of the reflection of the feeling of sadness in the poems have been tried to be given by referring to various sources. In the third part, it has been tried to discuss how the evening was handled by Hilmi Yavuz by giving examples in the poems of the poet. In addition, punctuation marks such as ellipsis, three dots used with exclamation points, the concept of summer, the element of the room, the geranium flower, and the intensity of various word games in these poems, which were thought to be used by the poet consciously, have been tried to be given with examples. In addition to these issues, it was seen that the poet made references to various authors, novel heroes, poets, and poems in his evening poems. Evening Poems, a standalone book by Hilmi Yavuz dealing with the evening, consists of three sections and there are 21 poems in total, seven of which exist in each of these three sections. All of these 21 poems are poems about evening. For this study titled "An Analysis of Hilmi Yavuz's Evening Poems," these 21 poems written by the poet on the evening were scanned and some of his poems were taken as samples due to the necessity of limitation and examined under three headings. These three titles are as follows: Sadness and Evening, Death and Evening, Love, and Beloved and Evening. In the first part, the relationship between sadness and evening has been tried to be discussed. The poet handles the theme of sadness not only in Evening Poems but also in many of his poems, which is an indicator that he is "the poet of sadness." In the relationship between sadness and evening, it was also determined that the factor of old age, the past, and the mother had an effect. In the second part, Death and Evening, death and old age themes are dominant in Hilmi Yavuz's Evening Poems, with the same themes bringing to mind Yahya Kemal Beyatli in modern Turkish poetry. It is also stated that the connection between evening and death in the poet's poetry is related to the fact that this time period is related to the end of the day. It is also emphasized in this study that the relationship between death, sadness, and evening goes back to the poet's childhood. In addition, the connection of folk songs, sadness, pain, death, and evening in some of the poems in the poet's Evening Poems has also been examined. The relationship between the end of summer, evening, and death is one of the issues that were clearly used in these poems. In the third part, Love, Beloved and Evening, the relationship between love and the evening with the beloved has been tried to be given. As it is known, love and beloved are used in all world literatures as well as in all phases of Turkish poetry and in particular in modern Turkish poetry. One of the poets using this theme is Hilmi Yavuz. Although it is seen that the evening creates a positive impression in various parts of the poet's poetry, it has also been determined that this time period is negated in most of the poems. This point has been made clear by using the elements of love and beloved.